

Nechceme být jen knihovnou, chceme být knihovnou pro lidi

Lenka Antošová

Nechci se rozepisovat o komunitní roli veřejné knihovny, o tom, že knihovna je kulturním a informačním srdcem v místě svého působení, ani o tom, jak se knihovnám otevírají nové, atraktivní možnosti dalšího výchovně vzdělávacího působení.

Přesto ale budu o komunitní knihovně psát. Podělím se o několik postřehů a praktických zkušeností z Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem.

Je ovšem neoddiskutovatelným faktem, že veřejné knihovny si v dnešní době nevystačí pouze s půjčováním detektivek a časopisů se svátečními recepty. Jejich budoucností ale rozhodně nejsou ani elektronické knihy. Vždyť kdo z nás by požitek z tištěné knížky vyměnil za krabičku s displejem.

Samozřejmým čtenářským servisem jsou dnes webové stránky, na kterých si uživatel v pohodlí svého obýváku vyhledá literaturu třeba o stavbě zahradního grilu, stiskem jediné klávesy si požadované knihy zamluví a zároveň si prodlouží ostatní výpůjčky.

Třebaže každý den s vlídným úsměvem a bolavýma nohama svádíme u výpůjčního pultu boj o čtenáře: radíme, doporučujeme, vyhledáváme tu pravou četbu, stejně zjišťujeme, že to jaksi nestačí.

Statistické údaje ukazují, že v současné době představují uživatelé naší knihovny okolo 20 % obyvatel Dvora Králové nad Labem. Je alarmující, že našich služeb dosud nevyužívají celé čtyři pětiny místních občanů. A knihovna nežije pouze z daní svých registrovaných uživatelů, ale z daní všech občanů. Zcela právem by se ona nečtenářská většina spolu s naším zřizovatelem mohla začít ptát, zda nás vůbec potřebují.

Hledáme proto další cesty, možnosti a způsoby, jak knihovnu zatraktivnit, přiblížit občanům, otevřít a zpřístupnit opravdu všem.

V první řadě jsme se zeptali veřejnosti, zda jim knihovna poskytuje služby v době, která jim vyhovuje. Vždyť pracující matka si přijde do knihovny vypůjčit knihu nebo časopis či napsat e-mail až poté, co po skončení své pracovní směny odvede potomka do kroužku kreslení, nakoupí potraviny na večeři a vyzvedne kabát z čistírny. Provozní doba knihovny musí být taková, aby vycházela vstříc zájmu všech svých uživatelů. Knihovna Slavoj proto rozšířila provozní dobu i na dopoledne a v některých dnech má otevřeno do 19 hodin.

Již řadu let hledáme různé cesty a způsoby spolupráce s řadou místních institucí, organizací a spolků. Kooperace například s muzeem nebo se školami je v prostředí knihovny tradiční a běžná. Ale spolupráce s církví nebo s Technickými službami města na realizaci výtvarných soutěží nebo výstav už tak běžná není.

Disponujeme příjemnými prostory ve vlastním dvoupatrovém domě, které přímo volají po tom, aby byly využity i v době, kdy je knihovna pro veřejnost zavřená. Každé sobotní dopoledne schůzují

v naší čajovně včelaři. Na oplátku nám pomáhají organizovat každoroční vánoční dílnu na výrobu svíček a literární čajovnu zásobují vynikajícím domácím medem.

Zoologická zahrada si naši knihovnu vybrala jako partnera do vzdělávacího projektu financovaného ESF EU. Každý měsíc u nás pořádá přednášku z cyklu Kolem světa aneb Cestování (nejen) za zvířaty, zaměřeného na poznávání přírody a její ochranu. Přednášky jsou stále populárnější a stále více navštěvované. Na té poslední seděli někteří účastníci i na zemi.

Strážníci Městské policie, kteří u nás několikrát úspěšně besedovali s dětmi, k nám do literární čajovny nyní chodí na čaj a na kus řeči.

Čtyřikrát týdně si v podvečer pronajímá studovnu sympatický mladík, který dospěláky vyučuje angličtinu. A má kurzy zcela nabitě. Kromě toho, že je dobrý, řadě dospělých studentů vyhovuje méně formální prostředí knihovny spíše než tradiční, poněkud svazující, školní třída.

V přednáškovém sálku se nastávající maminky vlní v rytmu exotických rytmů či si zde skupina posluchačů pečlivě zapisuje recepty odborníků na zdravou výživu. Také se zde konají nedělní odpolední maňáskové pohádky pro nejmenší děti.

Již několik let nabízí naše knihovna dokonce vlastní jazykové kurzy. Stále většímu zájmu a oblíbenosti se těší angličtina pro předškoláky a malé školáky. Na podzim minulého roku jsme otevřeli dva kurzy francouzštiny pro začátečníky a francouzskou konverzaci pro pokročilé. Nejedná se pouze o rozšíření služeb, ale je to zároveň způsob, jímž chceme reagovat na potřeby a specifika své obce a pokusit se oslovit ty potenciální uživatele, kteří žijí v okruhu působnosti naší knihovny, ale dosud ji nevyužívají.

A jsou i drobnosti, které návštěvníkům zpříjemní návštěvu knihovny. Spolu se Základní uměleckou školou realizujeme již několik let společný projekt dětské výtvarné galerie. Díky tomu tak máme stále krásně vyzdobené knihovní chodby a mladí výtvarníci zaslouženou reklamu.

Dětský koutek v oddělení pro dospělé čtenáře jsme okoukali v jaroměřské knihovně. Maminky si teď mohou v pohodě vybírat romány a jejich ratolesti se už mezi regály vztekle nedožadují pozornosti, ale pěkně v klidu a potichoučku si kreslí, prohlížejí leporela nebo hrají s kostkami.

K oblíbenému automatu na kávu, kterou si čtenáři mohou koupit a vzít s sebou například do čítárny a strávit příjemné chvíle s novinami, přibyl i automat na vodu. Ten je umístěn v půjčovně pro dospělé a zaměstnanci stejně jako čtenáři si mohou zdarma načepovat čerstvou vodu.

Důležité jsou i stále otevřené toalety se zásobníky na mýdlo a papírovými ručníky. Chceme být přece knihovnou v Evropě, a ne na Balkáně.

Nedá mi to a na chvíli se zastavím u stále diskutovaného, proklínaného, ale i tolik potřebného internetu. Vždyť věta: „Pchá, kniha, všechno si najdu na internetu“ v knihovnicích vyvolává třes. Ale internet je za 15 let od svého nesmělého příchodu do Čech všude. Kde by nás před pár lety napadlo, že k němu bude připojena každá obecní knihovna.

Ve Dvoře v současnosti poskytujeme bezplatný přístup všem návštěvníkům bez rozdílu. Příchozí mohou využít celkem 13 počítačových stanic. Uživatelský komfort a dostatečné soukromí zajišťují oddělené boxy a LCD monitory. Veřejný internet funguje šest dní v týdnu, celkem 38 hodin. Týdně jej navštíví více než 200 lidí. Ve stejných prostorách je umístěno i hudební oddělení. Mnoho zájemců o internet pochopitelně vystavené hudební nosiče upoutají a řada z nich se přihlašuje za čtenáře knihovny. A někteří z nich začnou navštěvovat i další oddělení.

Je více než zřejmé, že knihovna skutečně musí poskytnout a nabídnout mnohem více služeb, možností a příležitostí jednotlivcům, skupinám a společenstvím ve svém městě. Ale přesto si myslím, že přes všechno, co jsem napsala v předchozích řádcích, je knihovna stále především knihovnou s regály plnými knížek a časopisů, s vlídnými knihovnicemi vždy připravenými poradit a pomoci svým čtenářům. Přednáškovým sálem, výstavní síní, jazykovou učebnou nebo klubovnou a

školicím střediskem se může stát až poté, co si z ní poslední čtenář odnese své knížky, přečte noviny a dopíše všechny maily.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>